Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

14 octombrie 2021 *

„Trimitere preliminară – Protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene – Articolul 325 TFUE – Combaterea fraudei și a altor activități ilegale – Convenția privind protejarea intereselor financiare ale Uniunii – Noțiunea de «fraudă» – Comportament infracțional în perioada de sustenabilitate a unui proiect”

În cauza C-360/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunalul Argeș (România), prin decizia din 4 august 2020, primită de Curte la 4 august 2020, în procedura

Ministerul Lucrărilor Publice, **Dezvoltării și Administrației**, fostul Minister al Dezvoltării Regionale și al Administrației Publice,

împotriva

NE,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul J. Passer, președintele Camerei a șaptea, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a opta, doamna L. S. Rossi și domnul N. Wahl (raportor), judecători,

avocat general: domnul J. Richard de la Tour,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, fostul Minister al Dezvoltării Regionale și al Administrației Publice, de I. Ștefan, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de J. Baquero Cruz, L. Mantl și I. Rogalski, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: româna.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4 alineatul (3) TUE coroborat cu articolul 325 alineatele (1) și (2) TFUE, a articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, semnată la Bruxelles la 26 iulie 1995 (JO 1995, C 316, p. 49, Ediție specială, 19/vol. 12, p. 51, denumită în continuare „Convenția PIF”), precum și a articolului 57 alineatele (1) și (3) și a articolului 98 din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999 (JO 2006, L 210, p. 25, Ediție specială, 14/vol. 2, p. 64), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 539/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 iunie 2010 (JO 2010, L 158, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1083/2006”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei plângeri introduse de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației (România), denumit anterior Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (România) (denumit în continuare „ministerul”), împotriva unei ordonanțe prin care parchetul a dispus clasarea unei proceduri penale inițiate împotriva lui NE în legătură cu săvârșirea unor infracțiuni referitoare la perceperea pe nedrept a unor fonduri care provin din bugetul general al Uniunii Europene.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Convenția PIF

3 Articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția PIF prevede:

„(1) În sensul prezentei convenții, constituie fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Comunităților Europene:

(a) în materie de cheltuieli, orice acțiune sau omisiune intenționată cu privire la:

– folosirea sau prezentarea unor declarații sau documente false, inexacte sau incomplete care au ca efect perceperea sau reținerea pe nedrept a unor fonduri care provin din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele gestionate de Comunitățile Europene sau în numele acestora;

– necomunicarea unei informații prin încălcarea unei obligații specifice, având același efect;

– deturnarea acestor fonduri în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate inițial, având același efect;

[…]”

Regulamentul nr. 1083/2006

4 Potrivit articolului 2 punctul 7 din Regulamentul nr. 1083/2006, intitulat „Definiții”:

„În sensul prezentului regulament, următoarele noțiuni au înțelesul acordat prin prezentul:

[…]

7. «neregularitate» înseamnă orice încălcare a unei dispoziții a dreptului comunitar care rezultă dintr-un act sau dintr-o omisiune a unui operator economic care are sau ar putea avea ca efect un prejudiciu la adresa bugetului general al Uniunii Europene prin imputarea unei cheltuieli necorespunzătoare bugetului general.”

5 Articolul 57 alineatul (1) din acest regulament, intitulat „Perenitatea operațiunilor”, prevede:

„Statul membru sau autoritatea de gestionare se asigură că o operațiune care cuprinde investiții în infrastructură sau investiții productive beneficiază în continuare de contribuția fondurilor doar dacă aceasta nu suferă, în decurs de cinci ani de la data finalizării, o modificare importantă cauzată de o schimbare în natura proprietății unui element de infrastructură sau de încetarea unei activități de producție și care afectează natura sau condițiile de punere în aplicare a operațiunii sau oferă unei firme sau unui organism public un avantaj necuvenit.

Se va considera că măsurile care intră în domeniul de aplicare al asistenței aferente FSE nu au păstrat contribuția numai în cazul în care sunt supuse unei obligații de menținere a investiției în conformitate cu normele aplicabile privind ajutoarele de stat în sensul articolului 107 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și în cazul în care suferă o modificare importantă ca urmare a încetării activității productive în decursul perioadei prevăzute de normele respective.

Statele membre pot reduce la trei ani termenele prevăzute la primul paragraf în cazul menținerii investițiilor de către întreprinderile mici și mijlocii.”

6 Articolul 98 din regulamentul menționat, intitulat „Corecții financiare ale statelor membre”, are următorul cuprins:

„(1) Este în primul rând responsabilitatea statelor membre să caute neregularitățile, să ia măsuri atunci când se constată o schimbare importantă care afectează natura sau condițiile de aplicare sau de control al operațiunilor sau al programelor operaționale și să procedeze la corecțiile financiare necesare.

(2) Statele membre procedează la corecțiile financiare necesare pentru neregularitățile individuale sau sistemice constatate în operațiunile sau în programele operaționale. Corecțiile la care procedează statele membre constau în anularea totală sau parțială a participării publice pentru programul operațional. Statele membre țin seama de natura și de gravitatea neregularităților și a pierderii financiare care rezultă pentru fonduri.

Resursele din fonduri eliberate astfel se pot reutiliza de către statul membru până la 31 decembrie [2015] pentru programul operațional în cauză în conformitate cu dispozițiile alineatului (3).

[...]

(3) Participarea anulată în conformitate cu alineatul (2) nu se poate reutiliza pentru operațiunea sau operațiunile care au făcut obiectul corecției și, în cazul unei corecții financiare aplicate în urma unei neregularități sistemice, nici pentru operațiunile existente care intră sub incidența parțială sau totală a axei prioritare în care s-a produs neregularitatea sistemică respectivă.

(4) În cazul unei neregularități sistemice, statul membru își extinde investigațiile la toate operațiunile care pot fi afectate."

Dreptul român

7 Articolul 18^1 alineatul (1) din Legea nr. 78 din 8 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (denumit în continuare „articolul 18^1 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000"), prevede:

„Folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi."

8 Potrivit articolului 2 alineatul (1) litera b) din Ordonanța de urgență nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora:

„În sensul prezentei ordonanțe de urgență, [prin noțiunea de «fraudă» se înțelege] infracțiunea săvârșită în legătură cu obținerea ori utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, incriminată de Codul penal ori de alte legi speciale."

9 Articolul 26 din această ordonanță prevede:

„Cu excepția cazurilor în care regulile stabilite de donatorul public internațional prevăd altfel, autoritatea cu competențe în gestionarea fondurilor europene va proceda la întocmirea de procese-verbale de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare prin aplicarea corespunzătoare a prevederilor articolelor 20 și 21, în cazul în care:

a) pe parcursul perioadei de monitorizare, constată că proiectul nu respectă cerințele de durabilitate/sustenabilitate prevăzute de reglementările aplicabile;

b) la finalul perioadei de monitorizare, constată că indicatorii/obiectivele proiectelor finanțate din fonduri europene și/sau fonduri publice naționale aferente acestora nu au fost realizați/realizate integral sau au fost realizați/realizate parțial."

Litigiul principal și întrebările preliminare

10 Cauza principală privește condițiile de implementare a unui proiect intitulat „Mănăstirea Cetățuia Negru Vodă – Legendă și tradiție”. Acest proiect a fost cofinanțat din fonduri europene, în temeiul unui contract de finanțare a cărui beneficiară este Unitatea Administrativ Teritorială C. (România), reprezentată de primarul NE.

11 Acest contract prevedea printre altele că beneficiarul urma să efectueze, din fondurile proprii, în perioada ulterioară executării proiectului, și anume perioada de sustenabilitate a proiectului, tipărirea și distribuirea de materiale de promovare, precum pliante, vederi, broșuri, albume fotografice și ghiduri turistice, pentru a asigura publicitatea proiectului.

12 Beneficiarul a prezentat, pe de o parte, un raport privind durabilitatea investiției și, pe de altă parte, un raport privind distribuția materialelor de promovare.

13 Ministerul a considerat că existau neconcordanțe între conținutul acestor rapoarte și probele prezentate de beneficiar cu ocazia unui control la fața locului. Deși acesta din urmă a declarat că realizase și distribuise materialele de promovare în conformitate cu contractul, el nu ar fi în măsură să justifice acest fapt corespunzător cerințelor legale, dând în acest fel naștere, potrivit ministerului, unei suspiciuni rezonabile cu privire la exactitatea documentelor prezentate. Astfel, ministerul susține că dispune de indicii certe cu privire la prezentarea de declarații sau de documente false, inexacte sau incomplete.

14 În urma unei sesizări efectuate de minister, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Serviciul teritorial Pitești (România) a deschis o procedură penală la 14 februarie 2017 pentru posibila săvârșire a infracțiunii prevăzute la articolul 18^1 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000, și anume folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene.

15 Printr-o ordonanță din 12 mai 2017, Direcția Națională Anticorupție – Serviciul teritorial Pitești (România) a început urmărirea penală *in rem* cu privire la săvârșirea infracțiunii prevăzute la articolul 18^1 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000.

16 La 1 august 2019, procurorul de caz a emis o ordonanță prin care a dispus clasarea cauzei, considerând că fapta prevăzută la articolul 18^1 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000 nu există. Pentru a motiva această decizie, el a reținut mai întâi că, potrivit dispozițiilor contractului de finanțare, activitățile prevăzute pentru a asigura menținerea și continuarea activității de promovare a produsului turistic pentru perioada de cinci ani ulterioară implementării proiectului, inclusiv tipărirea și distribuirea de materiale de promovare, erau finanțate din bugetul propriu al beneficiarului, iar nu cu ajutorul bugetului Uniunii.

17 Acesta a indicat în continuare că rapoartele, a căror exactitate din punctul de vedere al conținutului lor este contestată de minister, au fost transmise de către beneficiar ulterior finalizării proiectului, în cadrul controlului *ex post*. Or, potrivit procurorului de caz, elementele de tipicitate obiectivă ale infracțiunii prevăzute la articolul 18^1 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000 nu sunt întrunite întrucât legătura de cauzalitate dintre folosirea sau prezentarea înscrisurilor și obținerea pe nedrept de fonduri europene lipsește în speță. Prin urmare, procurorul de caz

apreciază că obținerea de fonduri europene s-a efectuat în perioada de implementare a proiectului și nu a fost condiționată de prezentarea înscrisurilor din perioada de sustenabilitate a proiectului, neputându-se reține că bugetul Uniunii a fost prejudiciat.

18 La 29 august 2019, ministerul a sesizat procurorul-șef al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție (România) cu o plângere împotriva ordonanței de clasare menționate, susținând că aceasta este nelegală și netemeinică. Această plângere a fost respinsă ca neîntemeiată.

19 În aceste împrejurări, ministerul a sesizat Tribunalul Argeș (România) cu o plângere împotriva ordonanței de clasare din 1 august 2019.

20 În susținerea plângerii formulate, ministerul susține că prezentarea, ulterior perioadei de implementare a proiectului, a unor documente care conțin informații inexacte poate constitui o infracțiune în temeiul articolului 18^1 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000. Acesta consideră că perceperea pe nedrept a unor fonduri din bugetul Uniunii, rezultată din prezentarea acestor documente, trebuie apreciată în lumina condițiilor prevăzute de contractul de finanțare, astfel încât activitățile din perioada de sustenabilitate, chiar dacă sunt ulterioare realizării efective a proiectului, se înscriu în cadrul contractului și în perioada de valabilitate a acestuia.

21 În aceste condiții, Tribunalul Argeș a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) În înțelesul noțiunii de fraudă împotriva intereselor financiare ale [Uniunii Europene] prevăzute de articolul 1 alineatul (1) litera (a) din [Convenția PIF] se înțelege infracțiunea săvârșită pentru a crea aparența de respectare a prevederilor articolului 57 alineatul (1) din Regulamentul [nr.] 1083/2006, în scopul evitării aplicării de către statul membru a prevederilor alineatului (3) al aceluiași articol coroborate cu prevederile articolului 98 din același regulament, sau doar infracțiunea săvârșită până la finalizarea perioadei de implementare, cu excluderea faptelor săvârșite în perioada de sustenabilitate?

2) Dreptul Uniunii, în special dispozițiile articolului 4 alineatul (3) TUE coroborate cu cele ale articolului 325 alineatele (1) și (2) TFUE [și ale] articolului 1 alineatul (1) litera (a) din [Convenția PIF], poate fi interpretat în sensul că se opune unei norme naționale care exclude sancționarea inculpatului pentru infracțiunea săvârșită în perioada ulterioară finalizării perioadei de implementare, respectiv în perioada de sustenabilitate, în legătură cu obligațiile asumate de acesta prin contractul de finanțare, precum și interpretării normei naționale în sensul că noțiunea de fraudă împotriva intereselor financiare ale [Uniunii] nu acoperă și comportamentul infracțional al beneficiarului finanțării, în perioada de sustenabilitate a proiectului, în legătură cu obligații asumate prin contractul de finanțare indiferent de proveniența fondurilor sau cheltuielilor angajate de beneficiar pentru sustenabilitatea proiectului, respectiv din bugetul propriu al beneficiarului sau din fondurile [Uniunii?]”

Procedura în fața Curții

22 Prin decizia de trimitere, Tribunalul Argeș a solicitat ca trimiterea preliminară aflată la originea prezentei hotărâri să fie judecată potrivit procedurii accelerate, în temeiul articolului 105 din Regulamentul de procedură al Curții. În susținerea cererii sale, această instanță a arătat în esență că există riscul împlinirii termenului de prescripție a răspunderii penale în litigiul principal.

23 Articolul 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură prevede că, la cererea instanței de trimitere sau, cu titlu excepțional, din oficiu, președintele Curții poate, după ascultarea judecătorului raportor și a avocatului general, în cazul în care natura cauzei impune examinarea acesteia în termen scurt, să decidă judecarea trimiterii preliminare potrivit procedurii accelerate.

24 Trebuie amintit în această privință că o asemenea procedură accelerată constituie un instrument procedural destinat să răspundă unei situații de urgență extraordinare (Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 19, precum și jurisprudența citată).

25 În speță, la 14 septembrie 2020, președintele Curții a decis, după ascultarea judecătorului raportor și a avocatului general, că nu se impune admiterea cererii de judecare a cauzei potrivit procedurii accelerate întrucât decizia de trimitere nu cuprinde elemente suficiente pentru a demonstra existența unor împrejurări excepționale care să fie de natură să justifice judecarea în termen scurt a cererii de decizie preliminară. Astfel, instanța de trimitere s-a limitat la a furniza, în susținerea cererii sale, data faptelor și la a cita normele naționale aplicabile în materia prescripției răspunderii penale, fără a se pronunța însă cu privire la aplicarea acestor norme în litigiul principal.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

26 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă noțiunea de „fraudă care aduce atingere intereselor financiare” ale Uniunii, prevăzută la articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția PIF, trebuie interpretată în sensul că include folosirea de declarații false sau inexacte prezentate ulterior executării proiectului care beneficiază de finanțare pentru a crea aparența de respectare a obligațiilor prevăzute pentru perioada de sustenabilitate a proiectului.

27 În conformitate cu modul de redactare a articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția PIF, constituie o „fraudă care aduce atingere intereselor financiare” ale Uniunii, în materie de cheltuieli, orice acțiune sau omisiune intenționată cu privire la folosirea sau prezentarea unor declarații sau documente false, inexacte sau incomplete care au ca efect perceperea sau reținerea pe nedrept a unor fonduri care provin din bugetul Uniunii.

28 Astfel, „frauda care aduce atingere intereselor financiare” ale Uniunii, prevăzută la articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția PIF, acoperă nu numai obținerea, ci și reținerea pe nedrept a unor fonduri care provin din bugetul Uniunii. Prin urmare, o fraudă al cărei obiectiv ar viza reținerea pe nedrept a unor fonduri poate lua forma neîndeplinirii unor obligații legate de prezentarea unor declarații ulterior obținerii fondurilor menționate.

29 În consecință, noțiunea de „fraudă care aduce atingere intereselor financiare” ale Uniunii, prevăzută la articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția PIF, trebuie interpretată în mod necesar în sensul că include folosirea cu intenție a unor declarații false sau inexacte prezentate ulterior executării proiectului care beneficiază de finanțare, pentru a crea aparența de respectare a obligațiilor prevăzute pentru perioada de sustenabilitate a proiectului prin contractul de finanțare, în scopul reținerii pe nedrept a unor fonduri care provin din bugetul Uniunii. Ea acoperă astfel întreaga perioadă în care contractul de finanțare impune obligații beneficiarilor, inclusiv perioada de sustenabilitate.

30 Pe de altă parte, proveniența fondurilor care servesc la îndeplinirea unei obligații aferente contractului de finanțare este lipsită de importanță, din moment ce respectarea obligației menționate condiționează acordarea și menținerea fondurilor care provin din bugetul Uniunii.

31 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că trebuie să se răspundă la prima întrebare că noțiunea de „fraudă care aduce atingere intereselor financiare” ale Uniunii, prevăzută la articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția PIF, trebuie interpretată în sensul că include folosirea de declarații false sau inexacte prezentate ulterior executării proiectului care beneficiază de finanțare pentru a crea aparența de respectare a obligațiilor prevăzute pentru perioada de sustenabilitate a proiectului.

Cu privire la a doua întrebare

32 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă principiul supremației dreptului Uniunii trebuie interpretat în sensul că impune unei instanțe naționale să dea dispozițiilor dreptului național o interpretare conformă cu obligațiile care decurg din articolul 325 alineatele (1) și (2) TFUE citit în lumina articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția PIF.

33 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie amintit mai întâi că principiul supremației dreptului Uniunii impune tuturor autorităților statelor membre să dea efect deplin diverselor norme ale Uniunii, dreptul statelor membre neputând să aducă atingere efectului recunoscut acestor diferite norme pe teritoriul statelor menționate (Hotărârea din 24 iunie 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punctul 54 și jurisprudența citată).

34 În această privință trebuie arătat că principiul interpretării conforme a dreptului intern, în temeiul căruia instanța națională este ținută să dea dreptului intern, în măsura posibilului, o interpretare conformă cu cerințele dreptului Uniunii, este inerent sistemului tratatelor, întrucât permite instanței naționale să asigure, în cadrul competențelor sale, deplina eficacitate a dreptului Uniunii atunci când soluționează litigiul cu care este sesizată (Hotărârea din 24 iunie 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punctul 55 și jurisprudența citată).

35 În consecință, va reveni instanței de trimitere sarcina de a aprecia în speță dacă dreptul național poate fi interpretat în sensul că vizează nu numai obținerea, ci și reținerea pe nedrept de fonduri atunci când aceasta este susceptibilă să constituie o fraudă la adresa intereselor financiare ale Uniunii, astfel cum este definită la articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția PIF.

36 În acest context, trebuie arătat în continuare că, în ceea ce privește adoptarea de măsuri disuasive și efective, precum și obligația statelor membre de a adopta, pentru a combate frauda care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, aceleași măsuri ca acelea pe care le adoptă pentru a combate frauda care aduce atingere propriilor interese financiare, articolul 325 alineatele (1) și (2) TFUE stabilește în sarcina acestora o obligație de rezultat precisă și care nu este supusă niciunei condiții. Prin urmare, această dispoziție are ca efect, în temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, în raportul ei cu dreptul intern al statelor membre, să determine inaplicabilitatea de drept, prin simplul fapt al intrării sale în vigoare, a oricărei dispoziții contrare a legislației naționale existente (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 septembrie 2015, Taricco și alții, C-105/14, EU:C:2015:555, punctele 51 și 52).

37 În consecință, având în vedere răspunsul dat la prima întrebare preliminară, o interpretare a dreptului național în temeiul căreia declarațiile care pot fi calificate drept „fraudă”, în sensul dreptului Uniunii, nu ar putea fi urmărite penal decât atunci când au fost făcute cu ocazia executării proiectului, iar nu în perioada de sustenabilitate, este, independent de proveniența fondurilor utilizate, insuficientă și, prin urmare, contrară obligațiilor care decurg din dreptul Uniunii, întrucât riscă să împiedice adoptarea unor sancțiuni efective și disuasive pentru cazurile de fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii.

38 În sfârșit, procedând la o interpretare conformă a dispozițiilor naționale, instanța de trimitere va trebui de asemenea să se asigure că drepturile fundamentale ale persoanelor vizate sunt respectate și să împiedice ca acestora din urmă să li se aplice sancțiuni pe care le-ar fi evitat dacă aceste dispoziții de drept național ar fi fost aplicate, în conformitate cu obligațiile care decurg din principiul legalității infracțiunilor și a pedepselor în dreptul penal (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 septembrie 2015, Taricco și alții, C-105/14, EU:C:2015:555, punctul 53).

39 Astfel, dacă instanța națională ar ajunge să considere că o interpretare conformă a dispozițiilor naționale contravine principiului legalității infracțiunilor și a pedepselor, ea nu ar fi ținută să se conformeze acestei obligații, iar aceasta chiar dacă respectarea obligației respective ar permite îndreptarea unei situații naționale incompatibile cu dreptul Uniunii. Legiuitorul național este cel căruia îi revine în acest caz obligația de a lua măsurile necesare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 decembrie 2017, M.A.S. și M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punctul 61, precum și jurisprudența citată).

40 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că se impune ca la a doua întrebare să se răspundă că principiul supremației dreptului Uniunii trebuie interpretat în sensul că impune unei instanțe naționale să dea dispozițiilor dreptului național o interpretare conformă cu obligațiile care decurg din articolul 325 alineatele (1) și (2) TFUE citit în lumina articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția PIF, cu condiția ca o astfel de interpretare să nu determine o încălcare a principiului legalității infracțiunilor și a pedepselor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

41 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

1) Noțiunea de „fraudă care aduce atingere intereselor financiare” ale Uniunii Europene, prevăzută la articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, semnată la Bruxelles la 26 iulie 1995, trebuie interpretată în sensul că include folosirea de declarații false sau inexacte prezentate ulterior executării proiectului care beneficiază de finanțare pentru a crea aparența de respectare a obligațiilor prevăzute pentru perioada de sustenabilitate a proiectului.

2) **Principiul supremației dreptului Uniunii trebuie interpretat în sensul că impune unei instanțe naționale să dea dispozițiilor dreptului național o interpretare conformă cu obligațiile care decurg din articolul 325 alineatele (1) și (2) TFUE citit în lumina articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, semnată la Bruxelles la 26 iulie 1995, cu condiția ca o astfel de interpretare să nu determine o încălcare a principiului legalității infracțiunilor și a pedepselor.**

Semnături